

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY PRZY WYKONYWANIU PRAC NA WYSOKOŚCI

PRZEDMIOT INSTRUKCJI

1. Instrukcja określa wymagania dla stanowiska i wskazuje czynności, które pracownik zatrudniony powinien wykonać przed rozpoczęciem pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonania pracy, czynności, które należy wykonać po zakończeniu pracy oraz określa zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia pracownika.
2. Przez stanowisko pracy należy rozumieć przestrzeń pracy, wraz z wyposażeniem w środki i przedmioty pracy, w której pracownik lub zespół pracowników wykonuje pracę.
3. Instrukcja bhp przeznaczona jest do stałego korzystania przez pracowników wykonujących prace porządkowe na wysokości zatrudnionych w placówkach oświatowych.

INFORMACJE OGÓLNE, DEFINICJE

Prace prowadzone na wysokości ze względu na zagrożenie upadkiem są zaliczane do szczególnie niebezpiecznych. Upadek pracownika nawet z niedużej wysokości może zakończyć się śmiercią lub trwałym kalectwem.

1. **Pracą na wysokości jest praca** wykonywana na powierzchni znajdującej się na wysokości co najmniej 1,0 m nad poziomem podłogi lub ziemi np.: na rusztowaniach, konstrukcjach budowlanych, stropach, kominach, drabinach lub innych podwyższeniach itp.
2. **Do pracy na wysokości nie zalicza się pracy** na powierzchni, niezależnie od wysokości, na jakiej się znajduje, jeżeli powierzchnia ta:
 - a) osłonięta jest ze wszystkich stron do wysokości co najmniej 1,5 m pełnymi ścianami lub ścianami z oknami oszklonymi;
 - b) wyposażona jest w inne stałe konstrukcje lub urządzenia chroniące pracownika przed upadkiem z wysokości. Powierzchnie pracy oraz przejścia na poziomie powyżej 1 m od powierzchni posadzki lub ziemi, powinny być wyposażone w balustrady o konstrukcji:
 - poręcze ochronne umieszczone na wysokości 1,1 metra wzwyż,
 - krawężniki o wysokości 15 centymetrów wzwyż oraz
 - pomiędzy poręczą i krawężnikiem, o których mowa powyżej, musi znajdować się poprzeczka lub inny element, który zapobiegnie wypadnięciu pracownika.
3. **Prace na wysokości zakwalifikowane są do prac szczególnie niebezpiecznych.**
Pracodawca jest obowiązany do ustalenia i aktualizowania wykazu prac szczególnie niebezpiecznych występujących w zakładzie pracy.
Pracodawca określa szczegółowe wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych, w szczególności zapewnia:
 - 1) bezpośredni nadzór nad tymi pracami wyznaczonych w tym celu osób;
 - 2) odpowiednie środki zabezpieczające;
 - 3) instruktaż pracowników obejmujący w szczególności:
 - a) imienny podział pracy,
 - b) kolejność wykonywania zadań,
 - c) wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy poszczególnych czynnościach.

Pracodawca zapewnia, aby dostęp do miejsc wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych miały jedynie osoby upoważnione i odpowiednio poinstruowane.

ORGANIZACJA PRAC NA WYSOKOŚCI

Prace na wysokości powinny być organizowane i wykonywane w sposób niezmuszający pracownika do wychylania się poza poręcz balustrady lub obrys urządzenia, na którym stoi.

1. Przy pracach na: drabinach, klamrach, rusztowaniach i innych podwyższeniach nieprzeznaczonych na pobyt ludzi, na wysokości do 2 m nad poziomem podłogi lub ziemi niewymagających od pracownika wychylania się poza obrys urządzenia, na którym stoi, albo przyjmowania innej wymuszonej pozycji ciała grożącej upadkiem z wysokości, należy zapewnić, aby:

- 1) drabiny, klamry, rusztowania, pomosty i inne urządzenia były stabilne i zabezpieczone przed nieprzewidywaną zmianą położenia oraz posiadały odpowiednią wytrzymałość na przewidywane obciążenie;
 - 2) pomost roboczy spełniał następujące wymagania:
 - a) powierzchnia pomostu powinna być wystarczająca dla pracowników, narzędzi i niezbędnych materiałów,
 - b) podłoga powinna być pozioma i równa, trwale umocowana do elementów konstrukcyjnych pomostu,
 - c) w widocznym miejscu pomostu powinny być umieszczone czytelne informacje o wielkości dopuszczalnego obciążenia.
 2. Przy pracach wykonywanych na rusztowaniach na wysokości powyżej 2 m od otaczającego poziomu podłogi lub terenu zewnętrznego oraz na podestach ruchomych wiszących należy w szczególności:
 - 1) zapewnić bezpieczeństwo przy komunikacji pionowej i dojścia do stanowiska pracy;
 - 2) zapewnić stabilność rusztowań i odpowiednią ich wytrzymałość na przewidywane obciążenia;
 - 3) przed rozpoczęciem użytkowania rusztowania należy dokonać odbioru technicznego w trybie określonym w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U.47 poz. 401 §110).
 3. Do pracy na wysokościach (drabinach) powyżej 1 m, może przystąpić pracownik, który uzyskał zezwolenie na pracę od bezpośredniego przełożonego oraz:
 - posiada ważne badanie lekarskie bez przeciwwskazań do pracy na wysokości potwierdzone zaświadczeniem lekarskim lekarza medycyny pracy,
 - posiada ważne szkolenie z zakresu bhp – instruktaż stanowiskowy oraz szkolenie okresowe bhp nie starsze niż sprzed 12 miesięcy,
 - ukończył przed przystąpieniem do wykonywania prac na wysokości instruktaż obejmujący:
 - imienny podział pracy,
 - kolejność wykonywania zadań,
 - wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy poszczególnych czynnościach,
 - posiada odpowiednio dobrane środki ochrony indywidualnej,
 - została mu przydzielona osoba asekuracyjna (nadzorująca).
- Pracownik przystępujący do pracy na wysokości ponadto powinien być:
- w stanie nie wskazującym na spożycie alkoholu i narkotyków,
 - ubrany w odzież roboczą, ochronną.
 - wyposażony w odpowiedni sprzęt chroniący go przed upadkiem z wysokości, taki jak szelki bezpieczeństwa z linką bezpieczeństwa i amortyzatorem przymocowaną do stałych elementów konstrukcji,
 - w hełm ochronnych z paskiem podbródkowym.
4. Wszystkie prace na wysokości są wykonywane wyłącznie na polecenie i pod nadzorem bezpośredniego przełożonego.
 5. Prace wykonywane na wysokości co najmniej 2 m, przy których wymagane jest stosowanie środków ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości, muszą być wykonywane przez co najmniej dwie osoby.
 6. Wyżej wymienione wymogi muszą być bezwzględnie stosowane oraz udokumentowane.

CZYNNOŚCI PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY NA WYSOKOŚCI

- zapoznać się z instrukcją bhp przy wykonywanych czynnościach, która obejmuje sposób wykonywania pracy wraz z planem ewakuacji z wysokości,
- ubrać się w odzież roboczą i ochronną przewidzianą do pracy na danym stanowisku, zdjąć z rąk wszystkie zbędne przedmioty takie jak biżuteria itp.,
- sprawdzić i przygotować sprzęt, materiały i maszyny w tym drabiny przenośne (sprawne technicznie) do wykonania pracy,
- usunąć zbędne przedmioty znajdujące się w miejscu wykonywania pracy, zapewnić by podłoga wokół stanowiska była sucha i czysta,
- wygrodzić i oznaczyć strefę niebezpieczną,
- upewnić się że wykonywanie pracy nie stworzy zagrożenia dla osób przebywających w pobliżu,
- jeżeli nadzorujący nie stwierdzi zagrożeń można przystąpić do wykonywania pracy.

Wszystkie prace na wysokości należy właściwie zaplanować, zorganizować, prowadzić i nadzorować.

ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ PRZY WYKONYWANIU PRAC NA WYSOKOŚCI

1. Hełmy ochronne do prac na wysokości z paskiem podbródkowym.
2. Elementy kotwiczące.
3. Szelki bezpieczeństwa.
4. Podzespół łączący – amortyzujący:
 - amortyzatory bezpieczeństwa
 - urządzenia samozaciskowe
 - urządzenia samohamowne.
5. Sprzęt ewakuacyjny.

Wymogi dla środków ochrony indywidualnej do pracy na wysokości

1. Dobranie i wyposażenie pracowników w odpowiedni sprzęt chroniący przed upadkiem z wysokości.
2. Przeszkolenie pracowników z bezpiecznych metod pracy na wysokości wraz ze sposobami używania sprzętu ochrony indywidualnej chroniących przed upadkiem z wysokości.
3. Sprawdzenie i odpowiednie ubranie – wyregulowanie sprzętu.
4. Sprawdzenie miejsca pracy oraz wyznaczenie punktów kotwiczenia.
5. Opracowanie planu ewakuacji z wysokości w sytuacji zagrożenia i wypadku pracownika.

Każdy pracownik stosujący sprzęt ochronny musi zapoznać się z instrukcją producenta określającą zasady użytkowania środków ochrony.

Środki ochrony indywidualnej należy poddawać kontroli przynajmniej raz w roku. Przeglądy okresowe muszą być wykonywane przez osobę kompetentną. Pracownik sprawdza środki ochrony indywidualnej każdorazowo przed rozpoczęciem pracy.

Przeglądy środków ochrony indywidualnej

1. Przeglądy przed użyciem sprzętu – użytkownik.
2. Przeglądy okresowe:
 - a) producent sprzętu lub
 - b) osoba upoważniona przez producenta lub firma,
lub
 - c) osoba odpowiedzialna za sprzęt w placówce, w której użytkowany jest sprzęt:
 - upoważniona przez dyrektora placówki,
 - przeszkolona z zakresu prawidłowego użytkowania sprzętu i wykonywania przeglądów.
3. Przeglądy fabryczne – producent sprzętu.

Prace na wysokości, wymagające stosowania indywidualnych środków chroniących przed upadkiem z wysokości, należy prowadzić w obsadzie minimum dwuosobowej.

WYKONYWANIE PRACY NA WYSOKOŚCI

1. Podczas wykonywania prac należy zwracać uwagę tylko na wykonywane czynności.
2. Materiały i narzędzia podczas wykonywania pracy składować tak aby nie stwarzały żadnych zagrożeń wypadkowych, odkładać w wyznaczone do tego miejsca.
3. Zachowywać prawidłową postawę ciała przy wykonywaniu pracy, nie wychylać się poza obręb nieosłoniętej przestrzeni np. okna.
4. Nie stosować drabin w sytuacji, gdy pracę można wykonać przy użyciu innych urządzeń np. narzędzi o odpowiednio długich uchwytych (mycie okien).
5. Nie wychylać się poza obrys drabiny czy podestu.
6. Jeżeli podczas pracy korzystamy z drabiny, musi być ona sprawna technicznie i ustawiona zgodnie z obowiązującymi przepisami.
7. Prace na wysokości należy tak wykonywać by nie przeszkadzać pozostałym pracownikom realizującym swoje zadania.

8. W razie konieczności opuszczenia swojego stanowiska pracy należy sprawdzić czy pozostawione narzędzia pracy nie będą stanowić zagrożenia dla innych pracowników np. przechodzących obok.
9. Przy myciu okien należy zachować szczególną ostrożność.

PRACE PORZĄDKOWE WYKONYWANE NA WYSOKOŚCI - MYCIE OKIEN

1. Zgodnie z przepisami pracą na wysokości nie jest mycie okien, jeżeli:
 - a) praca jest wykonywana przy zamkniętym skrzydle, z powierzchni podłogi lub przy wykorzystaniu drabinki, pomostu do wysokości 1 metra nad powierzchnią podłogi,
 - b) mycie otwartego okna z powierzchni podłogi bez wychylania się poza ościeżnicę mytego okna.
2. Prace związane z myciem okien przy których występuje zagrożenie upadku z wysokości powyżej 1 metra, w myśl przepisów są pracami na wysokości np.:
 - a) przy wykorzystaniu drabinki, pomostu powyżej 1 metra,
 - b) przy otwartym skrzydle z powierzchni podłogi, przy wychylaniu się pracownika na zewnątrz poza ościeżnicę mytego okna,
 - c) przy otwartym skrzydle, gdy pracownik znajduje się na drabinie, pomoście - wysokość na jakiej pracuje pracownik liczymy od podłoża na zewnątrz budynku.

CZYNNOŚCI ZABRONIONE

Pracownikowi nie wolno:

1. Nie stosować się do szczegółowych instrukcji i zaleceń przełożonych.
2. Stosować niebezpiecznych i niewłaściwych metod pracy, tak by stwarzały zagrożenie dla siebie i innych.
3. W czasie wykonywania prac na wysokości zabronione jest wchodzenie na meble, parapety czy wychylanie się poza część zewnętrzną parapetu np. przy myciu okien.
4. Stosować niesprawnych drabin, podestów i schodków i ustawiać ich na niestabilnym podłożu.
5. Użytkować drabin niezgodnie z przeznaczeniem.
6. Stawić drabin przed zamkniętymi drzwiami, jeżeli nie są zabezpieczone przed otwarciem
7. Użytkować drabin rozstawnych jako przystawnych.
8. Pracować bez nakazanych ochron osobistych.
9. Wykonywać pracy na wysokości przy złym samopoczuciu (należy zgłosić niedyspozycję przełożonemu, który zdecyduje o dalszym przebiegu pracy).
10. Używać niewłaściwych płynów do mycia, w tym szczególnie niebezpiecznych (rozpuszczalniki, benzyny itp.).
11. Czyścić lamp i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem (jeżeli pracownik nie ma do wykonywania tych czynności odpowiednich uprawnień).
12. Pozostawiać po zakończeniu pracy bałaganu, mokrych podłóg.

CZYNNOŚCI PO ZAKOŃCZENIU PRACY

1. Posprzątać stanowisko robocze, odłożyć narzędzia i przyrządy pomocnicze w miejsca do tego przeznaczone.
2. Oczyszczyć używane ochrony osobiste i odłożyć ja na stałe miejsce ich przechowywania.
3. Upewnić się czy pozostawione stanowisko nie stworzy żadnego zagrożenia dla otoczenia i innych pracowników.
4. Przekazać informacje o wykonywanej pracy swojemu przełożonemu.
5. Uporządkować stanowisko robocze.

ZASADY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH AWARYJNYCH

1. W przypadku zaistnienia zdarzenia pożarowego należy postępować zgodnie z instrukcją przeciwpożarową.
2. W przypadku zaistnienia wypadku przy pracy należy postąpić zgodnie z przyjętymi w placówce zasadami.

3. W przypadku awarii – uszkodzenia sprzętu należy odstąpić od wykonywania czynności, zabezpieczyć sprzęt przed przypadkowym użyciem przez inne osoby oraz zgłosić to zdarzenie osobie nadzorującej pracę, nie podejmować działań celem samodzielnego usunięcia nieprawidłowości czy usterki.

UWAGI KOŃCOWE

Zawsze w razie jakichkolwiek wątpliwości co do zachowania warunków, sposobu wykonania i przebiegu procesu bezpiecznej pracy pracownik ma prawo przerwać pracę i zwrócić się do przełożonego o wyjaśnienie zaistniałej sytuacji i dalsze wytyczne.

Na podstawie art. 210 Kodeksu pracy: gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika albo gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom, pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

Zatwierdził

.....
(data i podpis)